

Fidel Castro i el 'Che', pescant sobre un vaixell.

A l'esquerra, 'Don Quijote de la farola'. A la dreta, Alberto Korda.

PERPINYÀ ESTRENA EL SEU VISAT PER LA IMATGE

Festival Mundial del Fotoreportatge

La ciutat de Perpinyà ha viscut per primera vegada el seu Festival Mundial de Fotoreportatge, batejat amb el nom de Visat per la imatge i organitzat a iniciativa de l'Ajuntament de la fidelíssima vila amb patrocini i assessorament del grup Filipacchi —els gerents de les revistes 'Paris Match' i 'Photo', entre altres.

Univers Bertrana

Repartides en catorze espais diferents de la capital del Rosselló, més de trenta exposicions presentaven, durant tot el dia, els millors reportatges fotogràfics del món, i fins i tot alguna retrospectiva temàtica com la «Història del fotoperiodisme de 1839 als nostres dies» o els reculls per agències com «De Noguès a Aubert: ¡les news primer!» —Sygma—, «L'actualitat dia a dia» —AFP— o «La dècada prodigiosa», de l'agència SIPA. També s'hi recollien les especialitats, i entre elles, la fotografia esportiva, presentada pel grup de Vandystadt, i la reeixida sèrie de fotografies aèries —vull dir d'avions— d'Alain Ernoult, el professional que ha omplert més portades a les revistes internacionals d'aeronàutica.

Amb la serenitat que procura la

consciència del treball ben fet, els germans David i Peter Turnley —Sygma i Rapho— exposaven a la cèntrica Sala Arago la seva excepcional visió dels esdeveniments a la plaça Tiananmen. Excepcional també el reportatge que Deborah Copaken —Gamma— presentava al Convent dels Mínims: retrats de la drogaaddicció presos en gran angular a vint centímetres del rostre —o del braç— en els suburbis de Nova York i Zuric, cosa que li va costar tres agressions i una violació. El brasiler Sebastião Salgado —Magnum— mostrava també al Museu Rigaud la seva sèrie de reportatges centrats en el tema del treball humà mentre que, al Palau de Congressos, els *paparazzi* de Daniel Angeli revelaven les nuses i els secrets més íntims de les estrelles que setmanalment descobrim a les revistes del cor.

Per fi, Alfred Yaghobzadeh —SI-

PA— fou remarcable per les seves correnedores imatges de la *intifada*, tema d'altra banda tractat per la nord-americana Alexandra Avakian, darrerament col·laboradora de Deborah Copaken, constantment assetjada pels que preferien discórrer sobre la bellesa del seu cos que sobre l'esplendor del seu treball. «Fora de quadre», titulava el diari *L'indépendent*, i la frase «...hauria de posar-se davant, i no rere la càmera» sovintejava pels passadisos.

El Festival Mundial del Fotoreportatge es configurava, però, a través de les *soirées* públiques en les quals milers d'espectadors assistien, al Castell Reial, a les confessions dels millors reporters del planeta. I l'expectació vingué dels països socialistes. Els soviètics Dmitri Baltermants i Igor Gavrilov, com també el cubà Alberto Korda, centraren tots els debats.

L'inventor del 'Che'

Alberto Díaz Gutiérrez, amb el pseudònim d'Alberto Korda, ha esdevingut cèlebre gràcies a la realització d'una de les fotos del segle, el retrat d'Ernesto Che Guevara que, venut a quasi un milió d'exemplars, ha decorat les parets de tots els estudiants i esquerranistes del món.

La història va començar l'any 1960, quan Cuba sofria el bloqueig nord-americà. Ernesto Che Guevara havia comprat aleshores una embarcació a

resposta és rocambolosa. «Deixa que t'expliqui», fa Korda amb un gest, «jo faig la foto i a la nit vaig cap al diari *Revolución* amb els carrets de l'acte, ¿d'acord? Bé, no em van publicar la foto del Che... Però a mi em va agradar i vaig fer-ne còpies per donar a alguns amics i posar-ne una al meu estudi. I uns sis o set mesos després de l'assassinat del Che —va morir el novembre del 1968— arriba al meu estudi un italià amb un paper signat per un funcionari del govern cubà dient que era un amic que anava buscant una foto del Che i demanant que li ensenyés

UNIVERS BERTRANA

Igor Gavrilov.

Bèlgica per al transport d'armes a fi de lluitar contra una eventual invasió dels Estats Units. El vaixell fou destruït per la CIA durant el descarregament al port de l'Havana, amb una explosió que causà 140 morts. En memòria de les víctimes, el Che va assistir a un acte funerari —amb Fidel Castro, Jean-Paul Sartre i Simone de Beauvoir— durant el qual Alberto Korda va copiar per sempre més l'esguard profund i enigmàtic del qui esdevindria el símbol més difós de la Revolució Cubana.

«És una simple foto de carrer», deia, però, el fotògraf, «i està mal enquadrada. Mira, només vaig fer dues fotos, una d'horitzontal i una de vertical. En l'horitzontal es veu una persona a l'esquerra del Che i una palmera a la dreta. I en la vertical hi ha un cap darrere d'ell que l'inutilitza completament».

Tot i la mala qualitat del negatiu, que fou més tard requadrat, ¿quines són, doncs, les raons del seu èxit? La

les que jo tingués». L'italià es deia Feltrinelli, gerent d'una important editorial milanesa. «Li vaig ensenyar el meu retrat del Che i em va demanar si li'n podia fer dues còpies. L'endemà va venir a recollir-les i va dir: '¿Quant costen?' Li vaig dir: 'No res'. 'És un regal. ...I es va endur les dues còpies».

Aquell dia, Korda va deixar escapar la fortuna. A la mort de Guevara a Bolívia, Feltrinelli imprimiria un cartell d'un metre per setanta centímetres que esdevindria el pòster més venut del segle. Sense rancor per no haver cobrat mai res, Korda encara agraeix l'editor italià «per haver divulgat una imatge revolucionària a tot el món», bo i que «convertir el Che en un estereotip ha fet que els joves utilitzin ara aquesta imatge com si fos James Bond o Mickey Mouse».

Dues visions de l'URSS

Malgrat les diferències d'edat i de vi-

sió sobre la realitat soviètica que tenen, Dmitri Baltermants i Igor Gavrilov han compartit de bon grat l'experiència de la seva visita a Perpinyà i l'espai de la Capella de Sant Domènec per a les exposicions, acostumats com estan a trobar-se regularment en els corredors de la revista *Ogoniok*, el nou setmanari de la *perestroika*.

Baltermants és, però, una mena de fotògraf oficial del Kremlin, i als seus 77 anys, ha retratat tots els caps d'estat soviètics, des de Stalin fins a Gorbaxov, i la majoria de grans personalitats polítiques de la nostra època. «Ni sota Stalin ni ara, mai no he estat el fotògraf titular de cap dirigent», puntualitzava, «simplement els he fotografiats tots».

També l'han fet famós les seves imatges de la segona guerra mundial, durant la qual una rudimentària càmera negra reemplaçà el fusell que li hauria estat assignat si no hagués dit que sabia fotografiar.

Gavrilov, en canvi, és el màxim exponent de l'anomenada *generació de la perestroika*, els joves fotògrafs que revelen la cara, fins ara oculta, de la societat soviètica: els desastres del progrés tecnològic, les conseqüències humanes dels conflictes armats o el difícil problema de les nacionalitats, entre altres.

Els seus treballs li han aportat el reconeixement internacional que necessitava i ha rebut darrerament diversos premis. Una de les seves fotografies ha estat nominada *foto de l'any* pel setmanari *Newsweek*. Col·labora ara amb revistes com *National Geographic* o *Time*.

Visat d'Or per a Sygma

No obstant, cap dels grans reporters fins ara anomenats no va rebre el Visat d'Or al millor reportatge. En l'acte de cloenda, el trofeu va ser atorgat a Pierre Perrin, fotògraf de l'agència Sygma que, en col·laboració amb el redactor Jean Pierre Vaudon, ha estat l'autor del reportatge sobre *Perm 35*, camp soviètic de presoners. Perrin és el primer reporter occidental que ha pogut penetrar dins el *gulag*, després de molts mesos de negociacions amb les autoritats del país. Per obtenir l'autorització, els responsables de Sygma II van argumentar que, per una millor *transparència*, només un occidental podria fer *creïbles* les fotografies. □